

90'S TURKISH POP MUSIC LOCOMOTIVE SONG: ABONE

Yağmur Eylül DÖNMEZ*¹

*Dr.

Abstract

It is possible to define Turkish pop music of the 90s as a concept that combines many musical genres of the period under a single roof, sometimes carrying the modal traces of Turkish music, and is a blend of Western music and electronic music infrastructure studies. It is seen that Turkish pop music of the 90s, unlike the previous period Turkish popular music, has taken on a local identity like the lyric elements of the compositions in the songs produced and has been formed from lyric elements that contain a memorable tongue twister-like chorus. It is possible to say that the beginning of these studies was the song Abone, interpreted by Yonca Evcimik, with lyrics by Aysel Gürel and composition by Garo Mafyan. Both the album sales figures it achieved in the period, the interest it received in the period and the fact that the song is known by heart even today are evidence of this. Descriptive research and case study methods were used in the research. In addition, the interpreter of the song, Yonca Evcimik, was interviewed during the research process and her opinions were included. Some of the research results are as follows; It is observed that the songs with nursery rhymes that started with Yonca Evcimik pioneered the Turkish pop music movement of the 90s, that especially after the song Abone, songs similar to this song were composed and interpreted, that the collaboration between Aysel Gürel and Garo Mafyan on the song Abone continued with similar works, that the song Abone may have had a locomotive effect on the concepts of fashion and image as well as the locomotive effect on the Turkish pop music of the 90s, and that there is a wide area of image influence, from the expressions in the lyrics of the song to Yonca Evcimik's clothing style, and even to the fact that the song was preferred as political party music by changing the lyrics after it became popular.

Keywords: Music, Pop Music, 90's Turkish Pop Music, Subscribe.

90'LAR TÜRKÇE POP MÜZİK LOKOMOTİF ŞARKILAR: ABONE

Özet

90'lar Türkçe pop müzik dönemdeki birçok müzik türünü tek bir çatı altında birleşme yaklaşımıyla, kimi zaman Türk müziğinin makamsal izlerini taşıyabildiği ve Batı müziği elektronik müzik alt yapı çalışmalarının bir harmanı bir kavram olarak tanımlayabilmek mümkündür. 90'lar Türkçe pop müziğin bir önceki dönem Türk popüler müziklerden farklı olarak, üretilen şarkılarda bestelerin söz öğeleri gibi yerel bir kimliğe bürünmüş olduğu ve akıllarda kalıcı tekerlememsi nakarat örneği barındıran söz unsurlarından oluşturmuş olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların başlangıcı olarak Yonca Evcimik'in yorumladığı, sözleri Aysel Gürel'e, bestesi Garo Mafyan'a ait olan Abone şarkısı olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Gerek dönemde yakalamış olduğu albüm satış rakamları gerekse dönemde görmüş olduğu ilgi ve günümüzde dahi şarkının ezbere bilinebilmesi durumu kanıtlar niteliktedir. Araştırmada betimsel araştırma ve durum çalışması yöntemlerinden istifade edilmiştir. Ek olarak araştırma süreci içerisinde şarkının yorumcusu Yonca Evcimik ile görüşülmüş ve görüşlerine yer verilmiştir. Araştırma sonuçlarından bazılarına yer verilecek olunursa; Yonca Evcimik ile başlayan tekerlemeli şarkıların 90'lar Türkçe pop müzik akımına öncülük etmiş olduğu, özellikle Abone şarkısı sonrası bu şarkıya benzer tarzlarda şarkıların bestelendiği ve yorumlanmış olduğu, Aysel Gürel ve Garo Mafyan'ın Abone şarkısındaki iş birliğinin, benzer çalışmalarla devam etmiş olduğu, Abone şarkısının 90'lar Türkçe pop müzik üzerindeki lokomotif etkisinin yanı sıra moda ve imaj kavramları üzerinde de bir lokomotif etkisinin söz konusu olabileceği ve şarkının söz öğelerindeki ifadelerden, Yonca Evcimik'in giyim tarzına, şarkının popüler olmasından sonra siyasi partiler tarafından söz öğeleri değiştirilerek siyasi parti müziği olarak tercih edilmesine dahi varabilen geniş bir imaj etkilenme alanı olduğu gözlemlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Pop Müzik, 90'lar Türkçe Pop Müzik, Abone.

¹ Sorumlu Yazar E-Mail: yagmureyluldonmez@gmail.com / Doi: 10.22252/ijca.1578103

1. Giriş

1.1. 90'lar Türkçe Pop Müzik Tekerlemeli Şarkılar Kavramı

Yetmişli yılların sonunda Türk halkının hayatına girmiş olan Televizyonun doksanlı yıllarda özelleşmesi, sürekli yayın yapan müzik kanallarının varlığı, dönemdeki şarkıcıların video kliplerine ve imajlarına en az şarkıları kadar özen göstermelerine sebep olmuştur. İmaj şarkı üretiminde tekerlemeli nakaratlara sahip hareketli, enerjik şarkıların oluşumuna zemin hazırlamıştır.

Doksanlı yıllarda başlamış olan bu akım, tekerlemeli şarkıların daha fazla beğeni kazanmış olduğunu ve ilgi çekmiş olduğunu açıklamaktadır. Ozan Orhon'un yorumladığı "Oldu mu Şimdi", Tayfun'un "Hadi Yine İyisin", Nazan Öncel'in "Aynı Nakarat", Yonca Evcimik'in seslendirdiği "Abone", "Bandıra Bandıra" gibi şarkılarının dönemde büyük ilgi çelmiş olduğu gözlemlenmektedir. Yakalanmış olan bu tekerli şarkılar modası, şarkıcıların daha hareketli, dans koreografisi içeren sahne performanslarına yöneltmiş olduğu, bu durumun ise; daha önceki yıllarda var olan sakin ağır kanlı popüler müzik şarkıcıları ve seksenli yıllarda egemen olmuş arabesk müzik şarkıcılarının sakin, durağan şarkı performanslarının yerini dans koreografi, hareketli ve görsel öğeleri yoğun şarkıcılara bırakmış olduğu görülmektedir. Bu akımın ilk şarkısı olarak ise 1991 senesinde piyasaya çıkan Abone şarkısı gösterilebilir.

Müzik yazarı Yavuz Hakan Tok, 90'lar pop müzik belgeselinde bu durumla ilgili şu sözleri ifade etmektedir. *"Şimdi yetmişlerden itibaren Türk pop müziğine baktığımızda, koreografi eşliğinde dans edip şarkı söyleyen çok fazla isim yok. Seyyal Taner var. Füsun Önal var. Zaman zaman da Sibel Egemen var. Ama genel olarak sanatçılarımız, pop müzik şarkıcılarımız dahil gazino geleneğinden gelen o allı pullu kıyafetler giyip, daha ağır aksak durmak kamera karşısında gibi bir alışkanlığa sahiptir. Hadi Bakalım şarkısıyla beraber Türk pop müziğinin ritmi hızlanıyor, bunun üzerine Yonca Evcimik'de zaten hızlı ritimdeki şarkılarını bir dans grubuyla beraber seslendirip hem de koreografi eşliğinde dans etmeye başlayınca; popçular için yeni bir kapı açılıyor. Bunun peşi sıra yine dans edip, şarkı söyleyen, farklı kostümler giyen. Mesela Yonca Evcimik Türkiye'nin Madonna şubesi gibi giyiniyor. Onun gibi bir örnek kostümler giyen dansçılarıyla beraber farklı kostümler giyen, farklı imajlar yapan bir sürü şarkıcılar çıktı. Bunun öncüsü de Yonca Evcimik oluyor diyebiliriz."*

1.3. Yonca Evcimik

Yonca Evcimik, 16 Eylül 1963 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuarı Bale Bölümünden mezun olmuştur. 1978-1990 yılları arasında müziklerde profesyonel dansçı olarak çalışmış olan Evcimik, aynı süreç içerisinde birçok tiyatrodan oyuncuk yapıp ve müzik kariyerine başlamadan önce bir hayat sigorta şirketi için bir satış temsilcisi olarak çalışmış olduğu bilinmektedir. Yonca Evcimik'in müzik kariyeri 1991 yılında yayınlanan ilk albümü Abone ile olmuştur. Yonca Evcimik 1992 yılının sonunda ikinci albümü Kendine Gel piyasaya sürülmüştür.

Albümdeki hit şarkıların başında Kendine Gel, Henüz Çok Gencim, Haberim Olsun ve Karambol gelmektedir. Yonca Evcimik sosyal medya fan sayfası admini Albüm için hazırlanan ilk klbinin, Türkiye'de de profesyonel anlamda çekilmiş klip özelliğini taşımakta olduğunu da ifade etmiştir (Kişisel görüşme, Cengiz Bağrıyanık, 15.05.2024).

1994 yılında yine Türkiye'de ilk olma özelliği taşıyan 8:15 Vapuru isimli teklisi (single) piyasaya sürülmüştür. Bu teklinin amacının dönemde Evcimik'in aynı sene içerisinde çıkartmaya hazırlanmakta olduğu Yonca Evcimik 1994 albümünün bir ön tanıtımı olma özelliği bilinmektedir. Albümün başlıca hit şarkıları arasında Bandıra Bandıra, Tükendik ve Gel Gel olarak karşımıza çıkmaktadır. Evcimik 1996 yılında Çılgın Bediş isimli televizyon dizisinde başrol oynamaya başlamıştır. Dizinin yayımlandığı dönemde önemli oranlarda reyting oranı almış olduğu bilinmektedir. Yine Yonca Evcimik sosyal medya fan sayfası admini bu durumla ilgili; yayımlandığı günden günümüze dizinin yaklaşık olarak 18 kez tekrar ekranlarda gösterildiğini ve dizinin her yayımlanmasında reyting sıralamasında üst sıralarda yer almayı başarmış olduğunu ifade etmiştir (Kişisel görüşme, Cengiz Bağrıyanık, 15.05.2024).

Yonca Evcimik' in ayrıca prodüksiyon çalışmaları da bulunmakta olduğu bilinmektedir. Birkaç İyi Adam ve Çıtır Kızlar gruplarının tekli ve albümlerinin prodüktörlüğünü üstlenen sanatçı, bu çalışmalar haricinde bazı şarkıcıların kliplerinde yönetmenlik yaptığı bilinmektedir. Bunlara örnek olarak Kendi kliplerinin yanı sıra Çıtır Kızlar ve Birkaç İyi Adam gruplarının da birçok video klbinde yönetmen koltuğunda yer almıştır. 2007 yılında Yeliz'in "Yalan" isimli şarkı örnek olarak gösterilebilir. Evcimik, Eylül 2012'de sözleri Barlas Erinç'e, bestesi Tolib Kuliev'e, düzenlemesi İskender Paydaş'a ait olan Yallah Sevgilim isimli bir Tekliye (single) imza atmıştır. Haziran 2014'de ise 15. adlı albümünü son albümünü piyasaya sürülmüştür.

"Abone" ile başlayan müzik maratonunda;" En Çok Satan Albüm Ödülü", "Ümit Vaad Eden Sanatçı Ödülü", Türkiye'de dönemin en önemli ve etkili video müzik kanalının düzenlediği organizasyonda "Yılın En İyi Kadın Pop Sanatçısı Ödülü" ve KKTC'de düzenlenen bir törende de "Yılın Kadın Pop Sanatçısı Ödülü", doğaya ve canlılara verdiği önemden ve bu konudaki çalışmalarından dolayı Doğa ve Çevre Derneği'nden "Yılın Çevrecisi Ödülü" nü almıştır. Yonca Evcimik kariyeri içerisinde 6 albüm (Abone (1991), Kendine Gel (1993), Yonca Evcimik '94 (1994), I'm Hot For You (1995), Günaha Davet (1998), Herkes Baksın Dalgasına (2001)), 10 tekli (8:15 Vapuru (1994), Yaşasın Kötülük (1997), Aşka Hazır (EP, 2004), Oldu, Gözlerim Doldu (2005), Şöhret (EP, 2008) – (PopCorn & U.ur), Tweetine Bandım (2010), Yallah Sevgilim (2012), Aha! (2016), Kendine Gel (2017), Son Kalan Aşk (2017)); 2 remix albüm (The Best of Yoncimix – Remixes (2002), Aha! – Remixler (2016)), 1 arşiv albüm (5'i Bir Yerde – GOLD (2012)) piyasaya sunmuştur. Ek olarak 9 düet (Kırmızı Kart feat Faruk K. (2002, Honki Ponki), Oldu Gözlerim Doldu feat Sirhot (2005), Oldu Gözlerim Doldu feat DJ Murad (2005), Gözyaşı feat. Sirhot (2007, Nakavt), Ah Be Yonca feat UUR (2008, Şöhret), Seni Hâlâ Seviyorum (2011), Bandıra Bandıra feat. Volga Tamöz (2012, Tam 90'dan), Çok Mu Zor feat Okay Barış (2014, 14.), Kendine Gel feat İrem Derici & Gökçe (2016)) çalışmasına imza atmıştır.

Rol aldığı tiyatro oyunları ve müzikaller sıralanacak olunursa; Hisseli Harikalar Kumpanyası (1980), Hababam Sınıfı (Müzikal) (1981), Yedi Kocalı Hürmüz, Artiz Mektebi, Carmen, Ajda Pekkan Süperstar, Nühket Duru ve On Yıl Geçti, Şen Sazın Bülbülleri (1982), Neşeli Kuklalar (1983), Devekuşu Kabare (Yasaklar, Aşk Olsun, Geceler, Reklamlar, Deliler) olarak karşımıza çıkmaktadır Yeliz Kabere Show (2011)'da ise koreograf ve yönetmen olarak yer almaktadır.

1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı 90'lar Türkçe pop müziğinde müzik tarzının ve yöneliminde lokomotif şarkılardan biri olduğu düşünülen Abone şarkısını, müzikalite, söz öğeleri, dönemin imaj ve moda kavramları, medya ve diğer unsurları incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, Abone şarkısının, 90'lar Türkçe pop müziğinde yaratmış olduğu etkilerin ve 90'lar müziğinin anlamlandırılabilmesi bakımından ise önem arz etmektedir.

2. Yöntem

Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden durum/vaka çalışmasından istifade edilmiştir. Creswell, (2007, s.73)'e göre "durum çalışmasında araştırmacı çeşitli kaynaklar yoluyla (örn. gözlem, görüşme, görüntülü-sesli materyaller, belgeler ve raporlar) ayrıntılı ve derinlemesine veri toplamak suretiyle sınırlı bir sistemi (vakayı, durumu) ya da birden çok sınırlı sistemi (vakalar, durumlar) uzun soluklu bir şekilde inceler ve bir vaka/durum betimlemesi yapar ve vakayla ilgili ulaştığı temaları raporaştırır". Olarak ifade edilmektedir. Glesne (2012) ise; "Nitel araştırmada durum çalışması, bir olayın yoğun bir şekilde çalışılmasıyla ilgilidir. Ama "durum"un anlamı bir bireyden bir köy halkına ya da bir olaydan, belirli bir programın uygulanması gibi, bir dizi işleme göre değişebilir." Şeklinde ifade etmiştir.

Araştırmanın evrenini 90'lar Türkçe pop müzik içerisindeki tekerlemeli söz unsurlarına sahip şarkılar oluştururken örneklemini ise bu akımın ilk örneği olan ve bu akımın lokomotif olma özelliğini taşıdığı düşünülen Abone şarkısı oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde ise görüşme yönteminden yararlanılmıştır. Durum çalışmasında, araştırılan durum ya da durumların uzun soluklu ve derinlemesine incelenebilmesi için araştırmacının çeşitli kaynaklar yoluyla (örn. gözlem, görüşme, görüntülü-sesli materyaller, belgeler ve raporlar) ayrıntılı ve derinlemesine veri toplaması beklenir (Creswell, 2007, s.73).

3. Bulgular ve Yorum

3.1. Abone Şarkısının Yaratım ve Tanınma Süreci

Aysel Gürel'in Garo Mafyan iş birliği ile 1991 senesinde Yonca Evcimik'e yazmış olduğu Abone şarkısı, doksanlı yılların tekrarlı şarkı modasının öncüsü olma özelliği taşımaktadır. Sözleri Aysel Gürel'e yazdığı, bestesi Garo Mafyan'a ait şarkı, dönemde müthiş bir patlama yaşayarak, deyim yerinde ise 1991 yazında Türkiye'de yeri yerinden oynatarak dönemin müzik listelerine bir numaradan giriş yapmış şarkının yer aldığı beyaz kaset olağan üstü satış rakamlarına ulaşmıştır.

Daha önceleri oyuncu ve dansçı olarak tanınan Yonca Evcimik bu albüm ile şarkıcı olarak seyircilerin karşısında çıkmıştır. Yonca Evcimik şarkının oluşum sürecini şu sözlerle ifade etmiştir. "O dönemde rahmetli Aysel Gürel'e gittim ve aklımdaki projeyi ona anlattım. Aysel Gürel Abonenin sözlerini yazdı. Sonra Garo Mafyan' la konuştum. Garo Abi, dedim böyle böyle benim dans edebileceğim bir şey olacak." (Yonca Evcimik, 26.06.2024).

Doksanlı yılların önemli besteci müzisyen ve aranjörlerinden biri olan Garo Mafyan, Aysel Gürel'in yazdığı Abone şarkısının sözlerini ilk gördüğündeki şaşkınlığını şu şekilde ifade etmiştir;

“Yonca telefon açtı. “Abi evde misin? Sana geliyorum Aysel Abla bir söz verdi. Bunu sana iletmemi istedi.” dedi. Tamam dedim. Bir söz geldi önce dedim, ben yanlış okudum herhalde. Aboneyim abone biletleri cebimde, ballı lokma tatlısı aman hadi neyse hayırlısı gibi bir şey. Bu ne parçası böyle dedim telefon açtım. Aysel Abla, ne yazdın sen dedim. O da bana “Ne yazdığım seni hiç alakadar etmez. Sen sadece bunu besteledim ve bu ülkeyi yıkacağız” dedi. Aysel ablacığım dedim, sözler yanlış olmasın bir karışıklık olmasın dedim. Okur musun dedi. Okuyorum, evet, evet şekerim. Aynı bilinmezlik, senden bunu rica ediyorum dedi. Bir saatte besteledim. Bu iş bitmiştir dedi onu hatırlıyorum.” (Söz ve Müzik Aysel Gürel, Garo Mafyan, 2017).

Aysel Gürel'in kızı oyuncu Müjde Ar ise Abone şarkısıyla ilgili annesiyle geçen diyalogdan şu şekilde bahsetmiştir. “Anne ne abonesi bu dedim. Hayırdır, Ne oluyoruz? O Yonca'ya çok uygun dedi. O onun şarkısı. Başkasına da vermezdim o şarkıyı dedi.” (Söz ve Müzik Aysel Gürel, Müjde Ar, 2017).

Albüm piyasaya çıktığı ilk günlerde beklenen ilgiyi görmemiştir. Evcimik, TRT'nin Yarım Elma programına dansçıları ile hazırlanmış olduğu koreografili konser kaydı ve canlı yayında konuk olmuştur. Evcimik bu süreci şu sözlerle ifade etmektedir; “Bir albüm çıkardık Abone diye, ilk etapta iki buçuk ay kadar albüm çıktı, çıktığı gibi de durdu aslında. Ne zaman ki, o zaman sadece TRT 2 var. TRT 2'nin Yarım Elma programı vardı. Yarım Elma'nın 10 dakikasına canlı olarak katıldım. Geri kalan büyükçe bir kısmında bir konser çekildi dansçılarımla beraber ve yeni bir sayfa açıldı.” (Kişisel Görüşme, Yonca Evcimik, 26.06.2024).

TRT 90'lar Belgeselinde ise tiyatro oyuncusu Erman Bacak (TRT 90'lar Abone, 2017) Abone şarkısı ortalığı kasıp kavurmanın yanı sıra bir anlamda arabesk müziğin saltanatına da son vermiş olduğunu, halkın TRT'nin Yarım elma programından sonra şarkıyı tuttuğu ve bir daha asla bırakmadığını ve Abone albümün 2 milyon 800 bin satmış olduğu bilgisini “Korkunç bir rakam” tanımlamasını yaparak vermiştir.

Senarist Bilal Akçay ise TRT 90'lar Belgeselinde; bir gecede hem Yonca Evcimik' in hem de Türk pop müziğinin kaderi değiştiğini ifade ederek, Abone şarkısından önce Türk pop müziği diye bir şeyin varlığının elbette ki söz konusu olduğu ancak arabesk müziğin tesirinde olduğunu ve insanların yıllardan beri süre gelen ağır acılı arabesk müzikten bir anda sıyrılarak kendini pop müziğin dinamizmine bırakmış olduklarını ifade etmiştir. Günümüzde Türk pop müziği zirveye taşınabiliyorsa Abone şarkısına borçlu olduğunu beyan etmiştir (TRT 90'lar Abone, 2017).

3.2. Abone Şarkısının Dönemde Yaratmış olduğu Etki ve İmaj rolü

1990-2000 yılları arası Türkçe pop müzikte kitleleri etkileyen en önemli özelliklerden birinin imaj kavramı olduğu ve doksanlar Türk pop müziği için oluşturulmuş imaj kavramının toplum üzerinde yaratılması istenen algının müziğe şekil vermiş olduğu ve müzik imaj olgusu üzerine evrilmesini sağlamış olduğu düşünülmektedir.

Doksanlı yıllarda televizyon kanallarının özelleşme süreci, sürekli yayın yapan müzik kanallarının ciddi bir oranda varlık gösterebilmeleri, dönemdeki şarkıcıların video kliplerine ve imajlarına en az şarkıları kadar özen göstermelerine ve dönemde daha fazla ilgi çekebilmek için durağan şarkı performanslarının yerini dans koreografi, hareketli ve görsel öğeleri yoğun tercih edilmiş olduğu, kliplerde yenilik ve farklılık arayışlarında gidilmiş olduğu görülmektedir.

Özellikle 1990-2000 yılları arasında imaj kavramının kitleler üzerinde doğru yönlendirilmesi ile birlikte bir gecede meşhur olan şarkıcılar, şarkılar veya aksesuarlar olduğu görülmektedir. Klipte sandalyeye ters oturmak, koşmak veya mantar modeli şapkalar kullanmak, desenli pantolon, çift yırtmaçlı etek veya kliplerde baştan aşağı bir renk konsept belirlemek, yurt dışında klip çekmek bu dönemde önemli imaj farklılıkları olarak söylenilebilir. Bu durumun ise; 1990-2000 yılları arası üretilmiş pop müzikler üzerine oluşturulmuş imaj kavramının sadece müziği değil dolaylı olarak birçok alanı ve sektörü etkileyebilmiş olduğunu göstermektedir.

Yonca Evcimik'i doksanların imaj kavramını değiştiren en önemli isimlerden biri olarak örnek verilebilir. Özellikle 1991 yılında çıkartmış olduğu Abone şarkısı doksanlar Türkçe pop müziğe yalnızca müzikal açıdan yenilik değil aynı zamanda şarkılardaki söz öğelerinden, şarkıcıların kostümlerine, koreografilerine, danslarına birçok alanda öncülük etmiş olduğu görülmektedir örneğin moda tasarımcısı Bahar Korcan bu durumu şu sözlerle ifade etmiştir;

“Yoncaya bir etek yaptım, iki yandan yırtmaçlı bir etek. Bir klip çekildi, sadece bir etek yaptık ve bombardıman oldu ve gerçekten Türk modasında büyük etki yarattı. Tarkan’a yaptığım bir şeyi, orda kullandığım bir rengin vitrinlere hızlıca yansıdığını çok gördüm. İşte o asit renkleri, asit sarısı, pembeler, maviler ve işte miti etekler, geometrik desenler hepsi bir arada kullanımlar. Bilezikler ne zaman ki hayatımıza internet girdi, bazı şeyler çok kökten değişti.” (Bir Zamanlar Doksanlar Belgeseli, Bahar Korcan, 2020).

Abone şarkısı da Yonca Evcimik’in genel imaj yapısına uyumlu olarak dönemde birçok alanda ve anlamda etkilemiş olduğu gözlemlenmektedir. Öğretim görevlisi İdil Aladağ bu durumu şu sözlerle ifade etmektedir;

“Şarkı öyle bir etki yaptı ki adeta tsunami gibiydi. Her yerde Abone çalıyordu. Radyoda televizyonda sokaklarda her yerde... Kayıtsız kalmak imkansızdı. Kaçışınız yoktu. İlk okula giderken, okul sevisinde 45 dakikalık bir yolumuz vardı. Kızlar abone şarkısını o kadar fazla üst üste çaldırmışlardı ki, servis şoförü en sonunda delirip yeter artık diye isyan etmişti. O dönemlere kadar arabesk müzik revaçta olduğu için kafalar da hep böyle bıyıklı maço bir erkek profili vardı ama bu şarkıyla birlikte; kayak yapan, su sporlarından anlayan, üç dil bilen vitamin kullanan bir erkek profili karşımıza çıktı. 90’lar pop müzikte Yonca Evcimik’in Abone şarkısı milat noktası olarak kabul edilmektedir. Yonca Evcimik 1992 yılında TRT de yayınlanan “yarım elma” programına konuk olduğunda, sadece kendi kaderini değil Türk pop müzik tarihini değiştireceğini biliyor muydu? Bilmiyoruz ancak alev topuna dönüşecek olan Türk pop müziği adına kıvılcımın çakıldığı ilk andı. Abone furyası Tüm ülkeyi sardı, en az şarkının kendisi kadar dansı da popüler oldu. Yonca Evcimik, parça boyunca yaptığı dans figürleriyle özellikle genç kızların idolü haline geldi. Evcimik’e ödülleri ve rekorları arka arkaya getiren şarkının sözleri de dönemine göre çok farklıydı. Abone şarkısı Türkiye’de 1991 yazında pop müzikte patlamasının yanı sıra genel seçimlerde de kullanılmıştır. Şarkının sözleri değiştirilerek meydanlar aynı şarkıyla halka seslenmiştir. İşte pop müzik tarihinin mihenk taşı olarak kabul edilen Abone’nin öyküsü. O günden bugüne Türkiye Pop Müziğe abone. Seçim minibüsleri bangır bangır inledi ama çokta beklediklerini alamadılar.” (TRT Belgesel 90’lar-Abone, İdil Aladağ, 2017).

Aladağ’ında söz ettiği üzere abone şarkısı dönem içerisinde siyasette popüler müzik kullanımının başlangıcına imza atmasından, dans koreografili şarkıların artmasına ve hatta 90’lar erkek profilinin çiziminde öncülük edebilmiş olduğu düşünülmektedir.

Yonca Evcimik ise imaj ve etki anlamında öncü olma durumu şu şekilde ifade etmiştir;

“Hep böyle işin erbabı insanlarla ve o müziğin gerektiği, o dönemde benim içimden geleni denk düşürerek imaj çalışmaları yaptık. Benim o dönemde taktığım dışı sembolü kolyeler için dükkan açanlar var. Benim saçım, başım, giydiğim yırtık blucine bunların hepsi bir bütün oluşturdu aslında ve bu bütünü çocuklar çok sevdi. Sunduğum şeylere insanlar hazır değildi. Aboneye hazır değillerdi Kendine Gele de hazır değillerdi. 8.15 Vapuru, Türkiye’nin ilk single (tekli) çalışmasıydı, Türkiye buna da hazır değildi. Bandıra Bandıra ye diye bir şarkı sözüne de hazırlıklı değillerdi. Hep birkaç sene erken oldu her şey.” (Kişisel Görüşme, Yonca Evcimik, 26.06.2024).

Ek olarak Yonca Evcimik bir röportajında ise; “O dönem pop müzik yok. Pop müzik diye anılan hiçbir şey yok. Arabesk furyası var ve Türkçe sözlü hafif müzik veya aranjman denilen bir müzik şekli var. Abonede oldu, Kendine Gel’de oldu. Neredeyse hepsi siyasi partilerin dönem dönem müzikleri olarak kullanıldı. Dönem dönem yaptığım bütün şarkılar Siyaset Meydanlarında tartışılmaya da başladı. Çünkü Türkiye’nin hiç hazır olmadığı aslında ani bir hareketti.” (Bir Zamanlar Doksanlar Belgeseli, Yonca Evcimik, 2020). Sözleriyle yapmış olduğu çalışmaların Türkiye’de pek çok akıma öncülük ettiğini ifade etmiştir. Zamanın önünde işlere imza atarak Evcimik dönemine ve günümüze izler bırakmayı başarmış değerli yorumcular arasında yerini almayı başarmış olduğunu söylemek mümkündür.

3.3. Abone Şarkısının Söz Öğeleri ve Müzikalite Yönünden Etkileri

Kahyaoglu ise (2010, 235); Abone şarkısının Türkiye’de yaratmış olduğu etkiyi “Bir tür tekno-pop tavrını simgeleyen Evcimik müziğinde dans ve yeni tüketim ritmi çok iyi gözlemlenebildiğini ifade etmiştir. Milyonları, çocukları dahil peşinden götüren Abone şarkısı ve içinde bulunduğu albüm ilk defa 2,5 milyon satışa ulaşmış olduğunu ve kentin ritmik hayat temposunu simgelemesi olarak tanımlamıştır ve birçok alanda yenilenmeye katkı sağlamıştır.

Abone şarkısının bu denli etkili olmasının nedenlerini detaylı olarak irdelediğimizde ise müzikal açıdan ilk olarak tekerlemeli şarkılar modasını başlatmış olduğu görülmektedir. İkinci olarak ise bestesi Garo Mafyan’a,

sözleri Aysel Gürel'e ait olan şarkının söz öğeleri, aşık ve abone olunacak bir erkek profilini tahlil etmektedir. Seksenli yıllarda arabesk şarkıların sosyal yaşama da yansımış olan ağır abi, yumurta topuk, beyaz çorap bir erkek profilinden farklı olarak Abone şarkısında; eğitilmiş, üç dil bilen, sağlığını ihmal etmeyen, kayak ve su sporları yapmaya düşkün, standart fizik ölçülerine sahip ve babadan zengin bir erkek imajı yaratılmıştır. Bu dönem içerisinde imaj yalnızca görsel olarak değil şarkı sözü ve müzikler üzerinden de bir imaj algısının oluşturmuş olduğu görülmektedir. Dönemde tekerlemeli şarkıların popüler olması, şarkı sözü içerisinde 1990-2000 yılları arası gözde olabilecek erkek profilinin betimlenmiş olması vs. gibi birçok unsur karşımıza çıkmaktadır. Tiyatro oyuncusu Erman Bacak;

“Abone şarkısı ortalığı kasıp kavurmanın yanı sıra bir anlamda arabesk müziğin saltanatına da son vermiştir. Aslında Abone çok ses getirmemişti ne olduysa TRT'nin Yarım elma programından sonra oldu halk tuttu şarkıyı ve bir daha asla bırakmadı. İşte her şeyi başlatan beyaz kaset. Albümün 2 milyon 800 bin sattığı bilgisi var ki... korkunç bir rakam. Çok eğlenceli bir şarkıydı. Şarkının içinde o güne kadar duyulmamış kelimeler vardı. Efervesan vitaminler, jogging onda kayak onda... Şarkı pop müzikte Yonca Evcimik'i zirveye çıkarınca, o dönemki seçimlerde Anavatan Partisi de siyasette aynı yöntemi denemek istedi. Garo Mafyan, şarkı sözlerini böyle dikkatlice inceliyor, anlamaya çalışıyor, garip cümleler var içinde. Aysel Gürel'i arıyor. Diyor ki; ablacım, bir yanlışlık olmasın diyor. Argoya yakın, Türkçe dışı kelimeler vardı şarkı sözlerinde. O dönemde büyük tepki gösterenler oldu bu duruma. Biri de bendim bunlardan. Ancak yeni neslin kendi aralarında kullandıkları kelimelerdi bunlar.” (TRT Belgesel 90'lar- Abone, Erman Bacak, 2017).

Yonca Evcimik ise şarkının başarısını şu şekilde ifade etmektedir;

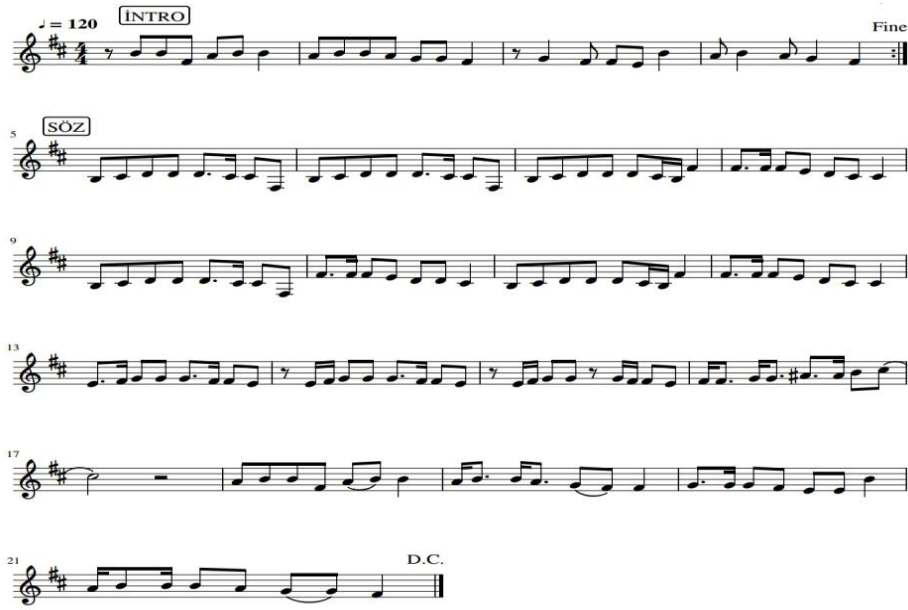
“Tek bir nedeni yok. Her şey birbiriyle bağlantılı. Tıpkı ilk yapıldığındaki gibi. Şarkı benim üzerime göre dikildi. Dans, sözler, müzik ve aranje. Sıcak bir şarkı. O dönem arabesk furyasının fişini çekip 90'lar pop'unu ateşleyen bir şarkı. Haliyle o dönemin müziğinin samimiyetinin bir özeti gibi. Nesilden nesile emanet edilen bir şarkı Abone. Akla gelen ilk isim olmak şaşırtmıyor tabii ki. Dönemi yaşamamış çocukların aileleri, akrabaları az önce söylediğim gibi yıllar geçse de o yılların müziğine hep sadık bir dinleyici oldu. Kendi çocuklarına da bu müzikleri dinletti. Benim konserlerimdeki yaş sıklası çok hoşuma gidiyor. Her yaştan insanı 2024 yılında bile aynı coşkuyla kucaklamak ve ilgi görmek herkese nasip olan bir duygu değil. Mutluyum bu yüzden.” (Kişisel Görüşme, Yonca Evcimik, 26.06.2024).

Abone şarkısını müzikalite yönünden incelediğimizde ise şarkının yaklaşık olarak bir oktav ses aralığı içerisinde ve 4/4'lük ritim kalıbı ile ölçülmüş söz öğelerine kıyasla daha sade bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Tekerlemeli intro ve nakarat bölümünün 4 ölçüden meydana geldiğini ve genel anlamda parçanın bu 4 ölçülük melodik örgünün üzerine kurulmuş olduğunu söylemek mümkündür. Bu durumu insanların aklında daha kalıcı olabildiğini, sağlayabilmek, sade melodi ve ritim kalıplarının tercih edilmesinde şarkının kitleler tarafından daha kolay eşlik edilebilmesi ve söylenebilmesi adına ve söz öğelerinin daha fazla ön planda tutulmak istenmesi adına bu şekilde bestelenmiş olabileceği düşünülmektedir. Özellikle intro ve nakarat bölümünde aynı müzik cümlesinin kullanılması ve şarkının tekerlemeli kısmı “Aboneyim abone, biletleri cebimde. Ballı lokma tatlısı, aman hadi hayırlısı.” sözlerinin bu 4 ölçülük melodiyle bestelenmesi bu durumu kanıtlar nitelikte karşımıza çıkmaktadır.

Resim 1: İntro

Tonal yapı özellikleri sergileyen albüm kaydında si minör tonundan yorumlanmış olan şarkının metronom hız yapısına bakıldığında ise allegro bir forma sahip olduğu görülmektedir. Şarkının daha sonraki dönemlerde yapılmış olan coverlarında metronom hız ve ton değişikliklerinin mevcudiyetinden söz etmek mümkündür. Şarkının baştan sona notasyonuna bakıldığında ise;

Resim 2 "Abone" Şarkı Notaları

4. Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde elde edilmiş olan sonuç ve öneriler sıralanmaktadır;

Yonca Evcimik ile başlayan tekerlemeli şarkılar modası 90'lar Türkçe pop müzik akımına öncülük etmiş olduğu görülmektedir. Özellikle Abone şarkısı sonrası bu şarkıya benzer tarzlarda şarkıların bestelendiği ve yorumlanmış olduğu görülmektedir.

Aysel Gürel ve Garo Mafyan'ın Abone şarkısındaki iş birliği, benzer çalışmalarla devam etmiş olduğu görülmektedir.

Şarkının tanınması ve yayılmasında kitle iletişim araçlarının önemli rolü olduğu düşünülmektedir. Özellikle Yonca Evcimik'in katılmış olduğu TV programı sonrasında şarkının kitlelerce bilinir bir noktaya gelmesine imkan tanıdığı savını güçlendirmektedir.

Abone şarkısının 90'lar Türkçe pop müzik tekerlemeli şarkılar üzerindeki lokomotif etkinin yanı sıra moda ve imaj kavramları üzerinde de bir lokomotif etkisinin söz konusudur. Şarkının söz öğelerindeki ifadelerden, Yonca Evcimik'in giyim tarzına, şarkının popüler olmasından sonra siyasi partiler tarafından söz öğeleri değiştirilerek parti müziği olarak tercih edilmesine varabilen geniş bir imaj etkilenme alanı olduğu gözlemlenmektedir.

Abone şarkısını müzikalite bakımından yaklaşık olarak bir oktav ses aralığı içerisinde ve 4/4'lük ritim kalıbı ile ölçülmüş söz öğelerine kıyasla daha sade bir yapıya sahip olduğu, tekerlemeli intro ve nakarat bölümünün 4 ölçüden meydana geldiği ve 4 ölçülük melodik örgünün üzerine kurulmuş olduğunu söylemek mümkündür.

Kaynakça

CRESWELL J. W. (2003). "Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches" (2. Baskı). Thousand Oaks, CA: Sage.

CRESWELL J. W. (2007), "Qualitative inquiry and research design" (2nd Edition), Thousand Oaks: Sage Publications.

ÇEÇEN Anıl (1996), "Kültür ve Politika", Gündoğan Yayınları, Ankara.

Glesne, C. & Peshkin, A. (1992). Becoming quality researchers: An introduction. NY., Longman.

KAHRAMAN Hasan B. (2003), "Kitle Kültürü Kitlelerin Afyonu", Agora Kitabevi, İstanbul.

Kahyaoğlu O. (2010). Caz'dan Pop'a müzikli yolculuk. Everest Yayınlar

KAVUKLUOĞLU Suat ,ÖZSOY Handan (2019, Ağustos 9), “Söz ve Müzik 90’lar NTV Belgeseli 1. Bölüm” (Video) <https://www.youtube.com/watch?v=2Wc6Q-QVHaE>

KAVUKLUOĞLU Suat ,ÖZSOY Handan (2019, Ağustos 11), “Söz ve Müzik 90’lar NTV Belgeseli 2 Bölüm” (Video) <https://www.youtube.com/watch?v=4Q6FtYWObeY>

KAVUKLUOĞLU Suat, ÖZSOY Handan (2017), “Söz ve Müzik Ajda Pekkan NTV Belgeseli ”, (Video) https://www.youtube.com/watch?v=emKwH_f5XYE

KAVUKLUOĞLU Suat, ÖZSOY Handan (2017), “Söz ve Müzik Aysel Gürel NTV Belgeseli ”, (Video) <https://www.youtube.com/watch?v=aFXJaC2Nnzw>

KAVUKLUOĞLU Suat, ÖZSOY Handan (2017), “Söz ve Müzik Sezen Aksu NTV Belgeseli”, (Video) <https://www.youtube.com/watch?v=2Wc6Q-QVHaE>

TRT Belgesel (2017, Mayıs 30), “TRT Belgesel 90’lar-Abone”, (video) <https://www.youtube.com/c/trtbelgesel>

Kişisel Görüşmeler

Cengiz Bağrıyanık, Yoncimix fan sayfası yöneticisi, (15.05.2024).

Yonca Evcimik, Sanatçı, (26.06.2024).